

Latvenergo ir stabili lielākais atjaunīgās enerģijas ražotājs Baltijas valstīs

Latvenergo TEC

jaudas spēj pielāgoties Baltijas reģiona
AER ražošanas apjomiem un svārstībām

Elektrum: katra izvēle ir atbildīga

Ilgspējas stratēģija —

Latvenergo koncerna vērtības palielināšanai

Augsta atjaunīgo

energoresursu izstrāde un enerģijas plūsmas no
Ziemeļvalstīm nosaka cenu lejupslīdi Baltijā

Latvijas uzņēmumi

aizvien vairāk izmanto saules enerģiju

Kas jāņem vērā

uzņēmumam, iegādājoties elektroauto?

Latvenergo ir stabili lielākais atjaunīgās enerģijas ražotājs Baltijas valstīs

2023. gada sākumā ūdens pietece Daugavā bija gandrīz divas reizes lielāka nekā pērn, un arī šobrīd novērojams pieteices pieaugums hidrometeoroloģisko apstākļu dēļ. Tādējādi ražošanas pieaugums Daugavas hidroelektrostacijās (HES) veidoja būtisku ietekmi uz Latvenergo *finanšu* un darbības rezultātiem.

Regulāra iekārtu un būvju uzturēšana un atjaunošana garantē hidroelektrostaciju darbību, kas Latvijā ir stūrakmens zaļās enerģijas ražošanai. 2023. gada sākumā Daugavas hidroelektrostācijas lielāko daļu ražošanas laika ir nodrošinājusi valsti ar nepieciešamo elektroenerģijas patēriņu, kas ļāvis uzņēmumam būt enerģijas eksportētājam un realizēt elektroenerģiju *Nord Pool* biržā.

Daugavas HES kaskādē esošās ražotnes varēja sekmīgi uzņemt lielo ūdens pieaugumu un izstrādāja to elektroenerģijā, saražot par 35 % vairāk nekā attiecīgajā periodā pērn, sasniedzot 3 036 GWh. Salīdzinājumam — 2022. gadā Latvijā tika saražotas 4 794 gigavatstundas (GWh) elektroenerģijas, savukārt kopējais Latvijas elektroenerģijas patēriņš aizvadītajā gadā sasniedza 7 106 GWh. Tādējādi *Latvenergo* koncerns nemainīgi ir stabili lielākais atjaunīgās enerģijas ražotājs Baltijas valstīs.

Andris Zēģele, AS "Latvenergo" HES Tehniskais direktors: "*Latvenergo* hidroelektrostaciju tehniskās vadības funkcijas personāls šī gada sākumā strādāja

paaugstinātas spriedzes apstākļos, lai nodrošinātu veiksmīgu hidroelektrostaciju darbu, hidrotehniskās būves un iekārtas bija sagatavotas darbam šajā sarežģītajā periodā. Šis ir gads, kad dabas un mūsu hidroelektrostaciju sniegtās iespējas *Latvenergo* koncernā esam izmantojuši vislabākajā veidā."

Ļoti reti Pļaviņu HES vēsturē bijuši gadi, kad ūdens pietecē pārsniegusi 3000 m³/s. Šī gada pavasara palos piedzīvojam ūdens apjomu 3443 m³/s un tā ir par 105 % lielāka nekā vidējais daudzgažu līmenis. AS "Latvenergo" novērojumi pēdējo gadu laikā liecina, ka ir ļoti iespējams, ka arī turpmāk ziemas un pavasara periodi kļūs ūdens bagātāki un garāki, bet samazināsies izteikts pieteces pīķis, kā tas ir bijis līdz šim, savukārt vasaras būs ar garākiem karstuma periodiem un vēl sausākas, kas negatīvi ietekmēs arī pieteci upēs.

Šāda dabas apstākļos novērota aina AS "Latvenergo" liek vēl vairāk izsvērt investīciju ieguldījumus atjaunīgās enerģijas ražošanā un turpināt Daugavas HES rekonstrukciju, lai ražošanas aktīvi vienmēr būtu pieejami elektroenerģijas tirgū kā mūsu valstī, tā arī Baltijas reģionā.

Rekonstrukcijas programmas ietvaros 2023.gadā ekspluatācijā nodoti jau 8 rekonstruētie hidroagregāti. Kopējais līdz šim ieguldīto investīciju apjoms rekonstrukcijas programmā pārsniedz 200 miljonus EUR. Hidroelektrostaciju droša ekspluatācija ir nepārtraukts process, tādēļ ik gadu AS "Latvenergo" ne tikai atjauno hidrotehniskās būves, bet arī investē Daugavas HES iekārtu atjaunošanā un hidroagregātu rekonstrukcijā. Programma paredz veikt hidroagregātu rekonstrukciju, kas nodrošinās to darbību vairāk nekā 40 gadu, palielinās lietderīgumu un uzstādīto jaudu (Pļaviņu un Ķeguma HES).

Latvenergo koncerna vidēja termiņa stratēģija 2022.—2026. gadam paredz būtisku koncerna investīciju pieaugumu AER ražošanas jaudās, kas mazinās siltumnīcefekta gāzu emisijas un sekmēs Latvijas klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2050. gadam, kas būs jau konkrēts ieguldījums Eiropas zaļajā kursā. Vidēja termiņa stratēģijā definēto mērķu realizēšanai būs nepieciešamas ievērojamas investīcijas, kas pozicionē *Latvenergo* kā uz ilgtspēju vērsta uzņēmumu. ●

Latvenergo TEC jaudas spēj pielāgoties Baltijas reģiona AER ražošanas apjomiem un svārstībām

Rodika Prohороva, AS "Latvenergo" Tirdzniecības daļas vecākā tirdzniecības analītiķe

Eiropas ilgtermiņa klimatneitralitātes mērķa sasniegšanai nepieciešama vēja un saules projektu īstenošana, un paredzams — intensīva arvien jaunu jaudu ienākšana elektroenerģijas tirgū. Šī gada pirmajā pusgadā, saglabājoties resursu dārdzībai, elektroenerģijas pieprasījums Eiropas Savienībā samazinājies par 5 %, bet vienlaikus fosilo kurināmo izstrādes kritums bijis ap 17 %. Dabaszāģes un ogļu staciju izstrādes apjoma straujāka atkāpe ir secīga reakcija uz pazeminātu pieprasījumu un konkurētspējas zaudējumu — termoelektrostaciju tirgū tiek aizvietotas ar atjaunīgajiem energoresursiem, kas apmierina pieaugošu daļu visa enerģijas patēriņa.

Saules un vēja staciju izstrāde ir sezonāla, kas nozīmē, ka saules staciju izstrāde Baltijā ir ievērojama no marta līdz septembrim dienas gaišajās stundās, savukārt vēja staciju izstrāde visintensīvākā ir rudenis un ziemas mēnešos, vidēji statistiski gaišajās stundās ir par 5 % vairāk un nakts stundās ir par 5 % mazāk, salīdzinot ar vidējo līmeni visā diennaktī. AER jaudu pieaugums sniedz elektroenerģijas kopsommu, un nākamais — vajadzīgs risinājums, lai šo svārstīgo saražotās elektroenerģijas daudzumu sadalītu atbilstoši patēriņa ritējumam — naktīs mazāk un dienā vairāk. Tā kā atjaunīgo energoresursu izstrāde ir sezonāli sadalīta

un ik minūti svārstīga, tad energosistēmas sabalansēšanas komplektā piedalās HES un TEC, uzkrājēji (akumulatori un ūdeņraža) un starpvalstu pārvades jaudas.

Baltijā šogad būtiski pakāpusies izstrāde vēja un saules elektrostacijās, prognozēti būs saražots par teju par 50 % vairāk nekā 2022. gadā. Savukārt AS "Latvenergo" TEC izstrāde 2023. gadā par trešdaļu atkāpjas, salīdzinot ar vidējiem rādītājiem iepriekšējos gados. Šobrīd AS "Latvenergo" TEC jaudas spēj pielāgoties Baltijas reģiona saules un vēja elektrostaciju ražošanas apjomiem un svārstībām — ieslēdzas brīžos, kad nespīd saule un nepūš vējš, un ekonomiski izslēdzas, kad visu patēriņu nosedz ražošana no atjaunīgajiem resursiem.

AS "Latvenergo" TEC izstrādes grafiku atrisina *Nord Pool* matemātika, ņemot vērā ražošanas piedāvājumus un patēriņu pieprasījumus — kad ir zema AER izstrāde jeb stundās, kad izveidojies AER ražošanas deficīts pret kopējo pieprasījumu, kad ir starpsavienojumu ierobežojumi, tad kā "apdrošināšanas spilvens" ražo TEC un, pašsaprotami, arī HES. AS "Latvenergo" TEC ir pastāvīgi pieejamas bāzes jaudas *Nord Pool* Baltijas tirdzniecības apgabalos, epizodiski īpaši augsta pieprasījuma brīžos elektroenerģijai nokļūstot arī tālākos kaimiņu apgabalos — Polijā, Somijā un Zviedrijā.

Aktuāli — norit darbs pie sinhronizācijas ar kontinentālo Eiropu, kuru plānots uzsākt 2025. gada februārī, kur pārvades sistēmas stabilitātei nepieciešams nodrošināt frekvences regulēšanas rezerves, un pagaidām konvencionālās elektrostacijas ir vienīgās lielas jaudas stacijas, kas var nodrošināt šādu pakalpojumu.

Lai arī īstermiņā novērojam elektroenerģijas pieprasījuma samazinājumu, tomēr daudzās nozarēs pakāpeniska elektrifikācija ir tikai nesen uzsākusies, un,

tendencei palielinoties ilgtermiņā, vispārēja elektrifikācija radīs elektroenerģijas patēriņa būtisku pieaugumu. Turklāt Eiropas Savienība turpinās dabasgāzes staciju pakāpenisku transformāciju jaunajās tehnoloģijās, kā, piemēram, TEC ražotnēs elektroenerģijas izstrādei izmantojot biometānu vai atjaunīgi iegūtu ūdeņradi un sintezēto metānu/etānu, lai klimatneitralitātes mērķu sasniegums būtu viens no balstiem civilizācijas labstājai. ●

Elektrum: katra izvēle ir atbildīga

Šobrīd sabiedrībā sāk izskanēt bažas, ka mēs esam noguruši no kara ziņām un vēl jo vairāk — ka tas var samazināt atbalstu Ukrainas tautai cīņā ar agresoru. Tāpēc tieši tagad ir brīdis, kad vēl jo vairāk un asāk ir jāpaūz sava nostāja, jāatgādina un "jāsapurina" sabiedrība — nekas nav beidzies, un tas, kā karš beigsies, ir atkarīgs arī no mums. Arī katrā ikdienas darbībā. Pat tadā kā dabasgāzes piegādātāja izvēle. Tieši šis ir resurss, ar ko ir manipulējis agresors visas Eiropas mērogā un dažādos ceļos gūst no tā labumu joprojām, iespējams, arī Latvijā.

Tāpēc AS "Latvenergo" tirdzniecības zīmols *Elektrum* pirmo reizi īsteno sociālās atbildības mēroga kampaņu, ko veido vēstījums par dabasgāzes piegādātāja izvēli katrā mājsaimniecībā. Akcija notiek sadarbībā ar Ukrainas vēstniecību un labdarības portālu Ziedot.lv, uzsākot ziedojumu kampaņu Ukrainas sabiedrības atbalstam. Tajā par katru *Elektrum* dabasgāzes pakalpojuma līgumu novembrī un decembrī tiks ziedots viens eiro Ukrainai.

Ar kampaņu *Elektrum* aicina sabiedrību pievērst uzmanību atbildīgam lēmumam par patērētās dabasgāzes izcelsmi, un par sāktās kampaņas mērķi stāsta Diāna Orlovskā, AS "Latvenergo" Mārketinga daļas vadītāja.

Latvenergo dažādos veidos līdz šim ir atbalstījis Ukrainu un tagad to turpina arī šādi. Kāda ir mūsu pārlicība, kas liek tā rīkoties?

Šādās situācijās ir tikai balts un melns, pelēka nav. Katram no mums ir pienākums nostāties vienā vai otrā kara pusē. Un mēs jau no pirmās dienas esam Ukrainas pusē, un turpināsim Ukrainu atbalstīt. Cilvēki Ukrainā šobrīd ik dienu cīnās arī par mūsu valsts brīvību, to nedrīkstam aizmirst vai novērtēt par zemu.

Šādu kampaņu, no katra dabasgāzes līguma vienu eiro ziedojot Ukrainas atbalstam, *Elektrum* rīko pirmo reizi. Kā mēs uzrunājam mūsu klientus un aicinām viņus iesaistīties?

Šajā gadījumā ziedojums netiek veikts no klienta rēķina, to ir svarīgi uzsvērt. Ziedojums tiek veikts no uzņēmuma peļņas, tādējādi atzīmējot un sakot paldies tiem klientiem, kas izvēlējušies mūs par dabasgāzes tirgotāju, un izrādot atbalstu Ukrainai. Klientiem, kas jau ir mūsu dabasgāzes klienti, nekas nav jādara. Savukārt pārējos varu vien aicināt izvēlēties mūs par savas dabasgāzes tirgotāju, tādējādi atbalstot Ukrainu divos veidos:

- neturpināt finansēt uzņēmumu, kas dividendes maksā savam akcionāram Krievijā;
- izvēlēties *Elektrum*, zinot, ka mēs ziedosim Ukrainai.

Kuras uzņēmuma vērtības vēlamies akcentēt sabiedrībā?

Gāzi klientiem Latvijā piegādā daudz un dažādi tirgotāji, un, izvēloties vienu vai citu, mūsaprāt, ir svarīgi ņemt vērā arī tādus aspektus kā šo uzņēmumu īpašnieki, produktu izcelsme, uzņēmuma darbības ētiskums un reputācija. *Elektrum* un *Latvenergo* ir Latvijas valstij piederošs uzņēmums, kura ieņēmumi 100 % nonāk Latvijas ekonomikā.

Mēs aicinām ikvienu veikt pārdomātu izvēli par pakalpojumu sniedzējiem, no kuriem iegādājami pakalpojumi, salīdzinot ne tikai pakalpojumus un to cenu, bet arī uzņēmuma īpašniekus, reputāciju un darbības ētiskos apsvērumus. Ar *Elektrum* dabasgāzes kampaņu aicinām pievienoties mums, lai ar sava ikdienas patēriņa produkta izvēli mēs visi kopā veidotu atbalstu Ukrainas cilvēkiem. Mēs par katru sava klienta līgumu līdz gada beigām ziedosim vienu eiro, un lēšam, ka šādi izdosies ziedot vairāk nekā 100 tūkstošus eiro Ukrainas atbalstam.

Par kampaņas kopējiem rezultātiem vēl pārāgri spriest, bet pirmās sabiedrības reakcijas esam jau saņēmuši. Ir klienti, kas mūs uzteic par šādu iniciatīvu, un, protams, ir arī klienti, kas demonstratīvi paziņo, ka ne tikai neizvēlēšies mūs par dabasgāzes tirgotāju, bet ies no mums prom arī kā no elektrības tirgotāja. Tas nozīmē, ka ar kampaņu vēlamu efektu esam panākuši — esam radījuši cilvēkos pārdomas un emocijas. Ar to, ka daļai sabiedrības šīs emocijas nebūs mums vēlamā virzienā, mēs rēķinājāmies. Taču šo *Elektrum* zīmola 11 gadu pastāvēšanas laikā jūtam, ka zīmols ir iekarojis gan atpazīstamību, gan cilvēku uzticību, un šobrīd

ir laiks arī zīmolam iet soli tālāk, iestājoties par mums kā sabiedrībai nozīmīgām vērtībām. Tie klienti, kuru pamatvērtības ir citas, dusmosies un potenciāli no mūsu pakalpojumiem varbūt arī atteiksies. Taču tie klienti, kas vienojas ar mums kopīgās vērtībās, kļūs vēl uzticīgāki, vēl lojālāki — to rāda citu pasaules vadošo zīmolu pieredze. Un tagad arī mēs sevi esam pietiekuši šajā — vadošo zīmolu lauciņā, par ko mums pašiem ir prieks un gandarījums.

AS "Latvenergo" valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Čakste: "Esošajā ģeopolitiskajā situācijā mums, Latvijas uzņēmumiem un iedzīvotājiem, ir jābūt vienotiem un jāturpina aktīvi un neatlaidīgi sniegt atbalstu Ukrainas tautai. *Latvenergo* iniciatīva, uzsākot ziedojuma kampaņu, ir aicinājums un atgādinājums mums visiem, ka cīņa vēl nav galā un Ukrainai mūsu atbalsts joprojām ir būtisks. Ar šo iniciatīvu vēlamies aktualizēt mūsu individuālo atbildību ikdienas preču un pakalpojumu izvēlē — neizvērtējot to izcelsmi un reputāciju, mēs neapzināti atbalstām kara finansēšanu Ukrainā".

Komentārs par dabasgāzes tirgu: Uldis Mucinieks, AS "Latvenergo" Pārdošanas direktors:

"*Latvenergo* Latvijas gāzes tirgū ir lielākais patērētājs — līdz pat pusei no gāzes gada apjoma valstī. Protams, ka darbība elektroenerģijas ražošanā mums ir palīdzējusi startēt arī dabasgāzes tirgū. *Elektrum* ar pieredzi Latvijā un citu valstu tirgū piepildījis tas scenārijs, ko gaidījām, ka nebūs viens sprādzienveidīgs brīdis, kad visi steigsies mainīt līdzšinējo tirgotāju. Mēs zinām, ka šis process ir pakāpenisks un vairāk līdzinās maratonam nekā sprintam. Šobrīd esam apmierināti ar rezultātiem un sakām paldies jau 45 tūkstošiem mājsaimniecību, kas ir izvēlējušies *Elektrum* dabasgāzi, un redzam, ka katru nedēļu skaits pieaug. Klientu izvēle par labu mums ir dažāda — dažkārt cena spēlē lielāku lomu, vēl daļa klientu dod priekšroku tam, ka iespējams kopā veikt norēķinus gan par elektrību, gan par gāzi.

Tomēr novērojam arī, ka nozīmīgs skaits klientu apzinās, ka, turpinot sadarbību ar līdzšinējo gāzes tirgus monopolistu AS "Latvijas Gāze", viņi pēc būtības atbalsta Krievijas agresiju Ukrainā, jo 34 % šī uzņēmuma akciju pieder Krievijas valdības kontrolētajam uzņēmumam "Gazprom". Mēs patiesi ceram, ka šādu klientu kļūs arvien vairāk, jo šāda situācija mūsdienu ģeopolitiskajos apstākļos ir patiesi neizprotama un grūti akceptējama.

Runājot par dabasgāzes cenu, jāsaprot, laika apstākļi ir tie, kas būtiski ietekmē patēriņu, attiecīgi — nosaka cenu tirgū. Ja raugāmies uz kritisko infrastruktūru Eiropā, tad Latvijā mēs esam droši, jo Inčukalna jaudas reģiona patēriņam ir pietiekamas. Labās ziņas ir tās, ka Eiropas dabasgāzes krātuves ir aizpildītas jau par 90 %, taču jāņem vērā, ka Eiropa nevar sevi visu ziemu nodrošināt no krātuvēm vien, līdz ar to svarīga ir arī iespēja gāzi piegādāt, izmantojot terminālus. Šai ziņā mēs esam atkarīgi no infrastruktūras, tā paštrinātā tempā tiek attīstīta, bet mēs joprojām nedrīkstam aizmirst, ka Eiropā notiek karš, un šādā brīdī kritiskai infrastruktūrai un tās aizsardzībai ir svarīga loma." ●

Ilgspējas stratēģija – Latvenergo koncerna vērtības palielināšanai

Inese Vilciņa, AS "Latvenergo" Finansēšanas un investoru attiecību vadītāja, AS "Latvenergo" Ilgtspējas komitejas locekle

Enerģētikai ir jābūt tai, kas rāda piemēru citam nozarēm ilgtspējas jautājumu risināšanā un iedzīvināšanā. *Latvenergo* ir ne tikai enerģētikas, bet ilgtspējīgas enerģētikas līderis Baltijā, ko novērtē mūsu partneri, klienti un investori. Sekojot līdzī tendencēm, prasībām, sabiedrības gaidām un iedzīvinot praksē uzņēmuma vērtības, 2023. gadā ir izstrādāta *Latvenergo* koncerna Ilgtspējas stratēģija, kas ietver konkrētu ESG¹ +F² aktivitāšu plānu, aptverot vides, sociālos, pārvaldības un finansēšanas aspektus.

Kāpēc tagad? Mūsdienās ir mainījusies pieeja vērtības radīšanai — pārejot no vērtības radīšanas tikai akcionāram un vērtības radīšanu plašākai sabiedrībai, proti, uzsvaram nomainoties no tikai finansiālās atdeves uz peļņas sabalansēšanu ar ilgtspējas kritērijiem. Atbildīga uzņēmējdarbība mūsdienās nozīmē domāt ilgtspējīgi, un tas nozīmē gan klimatneitralitātes sasniegšanu, gan bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, gan darbinieku labbūtību un piegādātāju ilgtspējīgu uzņēmējdarbību. Līdz ar to var arī apgalvot, ka Ilgtspējas stratēģijas izstrāde ir ārējās vides izmaiņu diktēta nepieciešamība, ko vēl pastiprina arī faktors, ka pārstāvam enerģētikas nozarei. Enerģētika ir ekonomikas mugurkauls, un tāpēc šai nozarei ir jābūt vienai no pirmajām, kas iedzīvina ilgtspējas mērķus, lai pārējās nozares varētu pārkārtoties un sasniegt klimatneitralitāti 2050. gadā.

Ilgspēja nozīmē arī jaunas iespējas. Mums labi zināmie Raiņa vārdi vēsta: "Pastāvēs, kas pārvērtīsies!" Un šobrīd ir pārmaiņu laiks. Vērtējot tendences, ir iespēja radīt jaunas preces un pakalpojumus, kas atbilst ilgtspējīgu risinājumu pieprasījumam tirgū.

Tā ir arī atklātība jaunā līmenī, kas savukārt veicina korporatīvās pārvaldības stiprināšanu. Atklātība ne tikai par to, ko jau darām, bet arī par to, kur gribam nokļūt. Konkrētu ilgtspējas mērķu un aktivitāšu plāns palīdz sadarbības partneriem novērtēt, kā partneruzņēmums iekļaujas pašā uzņēmuma mērķu un vērtību sistēmā, tādējādi virzoties uz ilgtspējīgas piegāžu ķēdes veidošanu. Bankas un investori pieredzē savulaik ir bijuši pirmie, kas prasījuši sniegt dažādu konkrētu, ar ilgtspēju saistītu informāciju un datus, šobrīd šī atklātība un ievirze uz ilgtspēju ir devusi rezultātus jau labākos aizņemšanās nosacījumos.

Lai saprastu, kur gribam nokļūt, ir jāsaprot, kur esam šobrīd, tāpēc pirms Ilgtspējas stratēģijas izstrādes tika pasūtīts ārējā konsultanta novērtējums par *Latvenergo* ilgtspējas briedumu, kura ietvaros tika novērtēta esošā situācija un nodefinēts vēlāmais ambīciju līmenis. Novērtējuma vajadzībām tika izpētītas labāko reģiona enerģētikas uzņēmumu ilgtspējas aktivitātes un virzība. Ārējais konsultants papildus izstrādāja ieteikumus ilgtspējas pārvaldības uzlabojumiem, kas paredzēja Ilgtspējas komitejas izveidi. Tādēļ 2022. gada decembrī tika izveidota AS "Latvenergo" Ilgtspējas komiteja, kuras sastāvā ir astoņi par ilgtspējīgām vērtībām *degoši* profesionāļi.

Ilgspējas komitejas mērķis ir nodrošināt atbalstu ilgtspējas jautājumu pārvaldībai, veicināt ar ilgtspējas aspektiem saistīto jautājumu izskatīšanu valdē un padomē un veicināt koncerna ilgtspējas snieguma uzlabojumus. *Latvenergo* koncerna Ilgtspējas stratēģija ir izstrādāta Ilgtspējas komitejas vadībā.

2021. gadā tika izstrādāta *Latvenergo* koncerna vidēja termiņa stratēģija ar darbības termiņu 2022.-2026. gadam ar jau konkrētu ieguldījumu Eiropas zaļajā kursā. Vidēja termiņa stratēģija paredz jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanu, elektromobilitātes attīstību, nodrošināt drošu un stabilu elektroenerģijas piegādi un līdz 2030. gadam dubultot ģenerējošās jaudas. Šobrīd attīstības stadijā ir vairāki projekti, kas pievienos vērtību klientiem un palīdzēs kļūt *zaļākiem*. Vidēja termiņa stratēģijā definēto mērķu realizēšanai būs nepieciešamas ievērojamas investīcijas, kas ir bijis papildu pamatojums *Latvenergo* kā uz ilgtspēju vērsta uzņēmuma pozicionēšanai un *Latvenergo* koncerna ilgtspējas stratēģijas izstrādei un oficiālai apstiprināšanai.

Ilgspējas stratēģijas termiņš ir tāds pats kā *Latvenergo* koncerna vidēja termiņa stratēģijai, proti, līdz 2026. gada beigām. Ilgtspējas stratēģija ir *Latvenergo* koncerna vidēja termiņa stratēģiju papildinošs elements.

Ilgspējas stratēģija veidota no četrām sadaļām:

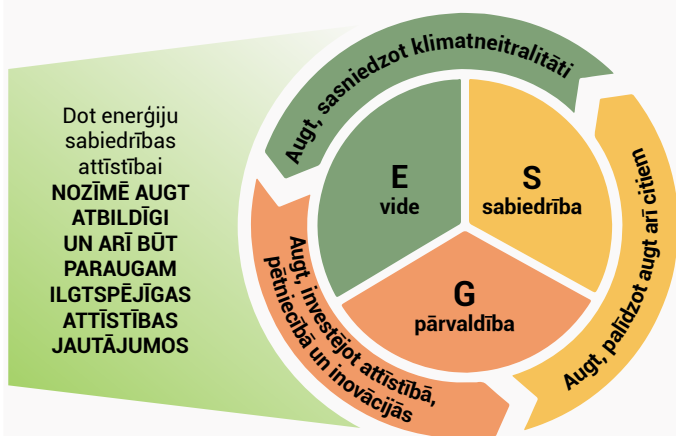
- **VIDE:** klimats, piesārņojums, aprītes ekonomika, ūdens, bioloģiskā daudzveidība, tehnoloģijas un inovācijas;
- **SOCIĀLĀ:** darba vide; kritiskie resursi; izglītība un zinātne; ieguldījumi sabiedrībā; klienti;
- **PĀRVALDĪBA:** ilgtspējas jautājumu pārvaldība; biznesa ētika; attiecības ar piegādātājiem; caurskatāmība un atklātība;
- **FINANSES:** investīcijas; finansējums inovācijām, izpētei un attīstībai.

Izstrādājot ilgtspējas stratēģiju, ņemta vērā koncerna vidēja termiņa stratēģija, regulējošie iekšējie un ārējie normatīvie akti, īpaši jaunās nefinanšu ziņošanas prasības, konsultanta rekomendācijas, nozares specifika un citu uzņēmumu labie piemēri.

Šobrīd ir laiks, ietekmējam to, kā nākotnē dzīvosim mēs un nākamās paaudzes. Tāpēc domāsim ilgtspējīgi!

AS "Latvenergo" ir atvērta ilgtspējas jautājumiem un ierosinājumiem, ko interesenti var iesūtīt e-pastā: sustainability@latvenergo.lv.

Attēls. Ilgtspējas stratēģija (ESG+F plāns) palielina vērtību

- **Fokuss uz visu ekosistēmu** (uzsvara maiņa no akcionāra interesēm uz visu sabiedrību);
- Skaidri norāda **mūsu vērtības** un kā tās sasniegsim;
- **Atklātība** jaunā līmenī;
- **Augstāks ESG reitings**;
- **Augstāka vērtība** sadarbības partneru vērtējumā;
- **Labāki aizņemšanās nosacījumi, jaunas iespējas tirgū.**

Visaptverošs **ilgtspējas aspektu integrācijas plāns**, kas tiek īstenots, sabalansējot vides, sociālos un finanšu faktorus, nodrošinot atbildīgu uzņēmuma — līdzekļu pārvaldību, lai palielinātu vērtību.

Augsta atjaunīgo energoresursu izstrāde un enerģijas plūsmas no Ziemeļvalstīm nosaka cenu lejupslīdi Baltijā

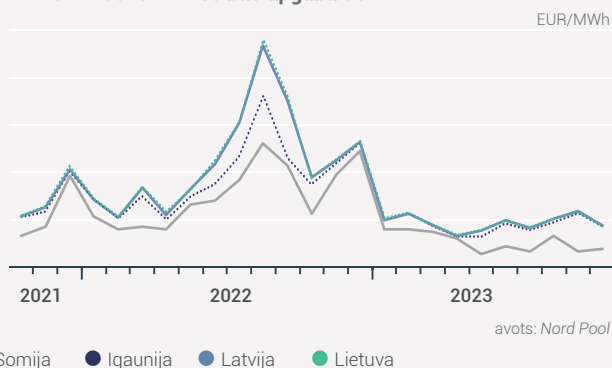
Karīna Viskuba,

AS "Latvenergo" Tirdzniecības daļa, tirdzniecības analītiķe

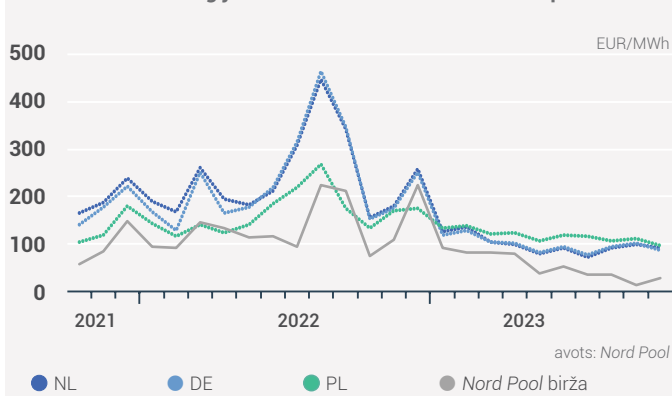
- Elektroenerģijas cenas Baltijā samazinājušās
- Mēreni pieaug tuvāku periodu elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas
- Baltijas elektroenerģijas patēriņa un izstrādes īpatsvars saglabājas 54 % līmenī
- Pieaug ražošana *Latvenergo* HES
- Energo produktu tirgos mainīgas cenu kustības

Aizvadītajā mēnesī *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos bija novērotas gan kāpjošas, gan krītošas cenu svārstības. Tajā pašā laikā *Nord Pool* sistēmas cena oktobrī vidēji bija 26,47 EUR/MWh, kas ir lēciens par 95 % pret iepriekšējo mēnesi. Tikmēr Baltijas reģionā elektroenerģijas cena samazinājās. Lietuvā cena saruka par 26 %, Latvijā — 25 %, savukārt Igaunijā tā bija par 23 % zemāka nekā septembrī, un vienoti visās Baltijas valstīs elektroenerģijas cena oktobrī vidēji bija 87,37 EUR/MWh. Šajā mēnesī Baltijā ikstundu cenas svārstījās no -4,43 EUR/MWh līdz 329,91 EUR/MWh.

1. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos

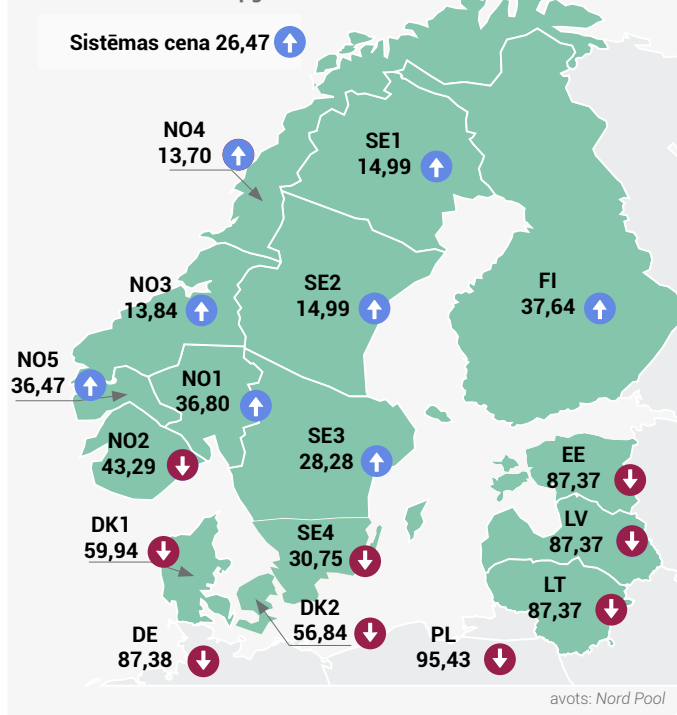

2. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs

Nord Pool sistēmas cenas pieaugumu oktobrī noteica gaisa temperatūra Ziemeļvalstīs, kas bija zemāka par normu un radīja elektroenerģijas patēriņa pieaugumu par 12 %, salīdzinot ar iepriekšējā gada oktobri, kas bija arī par 25 % lielāks nekā septembrī. Lai arī nokrišņu daudzums Ziemeļvalstīs mēneša laikā bija svārstīgs, tomēr kopumā tas samazinājās pret septembra datiem, noslidot nedaudz zem normas līmeņa, kas ietekmēja ūdens pieteces samazinājumu. Tomēr Ziemeļvalstu hidrorezervuāru aizpildījuma līmenis pieauga, pārsniedzot normu par nepilnu procentu. *Nord Pool* sistēmas cenas pieaugumu līdz augstākam līmenim ierobežoja par 26 % lielāka vēja staciju izstrāde, kā arī par 19 % lielāks nekā septembrī Ziemeļvalstu atomelektrostaciju (AES) pieejamās jaudas īpatsvars, kas oktobrī veidoja 84 % no kopējās uzstādītās AES jaudas.

3. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas oktobrī *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos

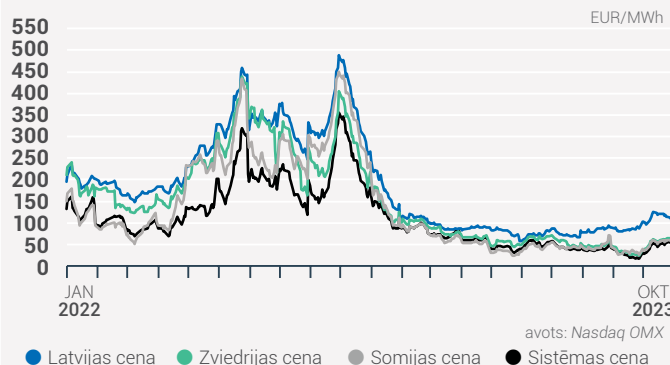

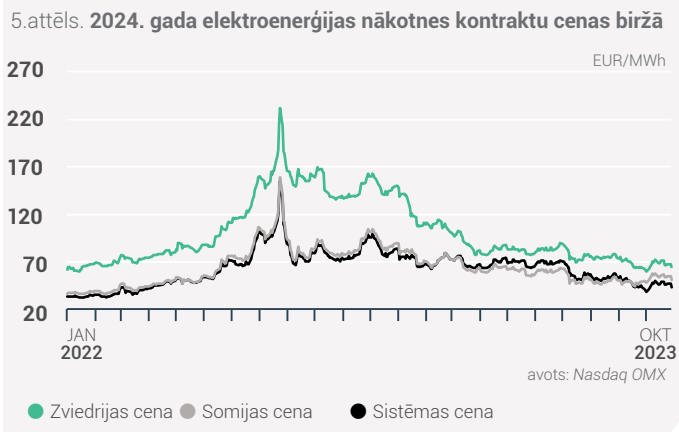
Elektroenerģijas cenu lejupvērstas svārstības Baltijas reģionā galvenokārt veicināja lielāka atjaunīgo energoresursu izstrāde. Lai arī elektroenerģijas ražošana saules stacijās saruka par 47 %, salīdzinot ar septembra datiem, to veiksmīgi kompensēja par 45 % lielāka hidroelektrostaciju izstrāde, kā arī vēja staciju elektroenerģijas ģenerācijas kāpums par 95 % pret iepriekšējo mēnesi. Elektroenerģijas cenu samazinājumu reģionā ietekmēja arī par 146 % lielākas enerģijas plūsmas no Zviedrijas SE4 tirdzniecības apgabala, plūsmām no Somijas pieaugot tikai par 1 %, salīdzinot ar septembri.

Mēreni pieaug tuvāku periodu elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas

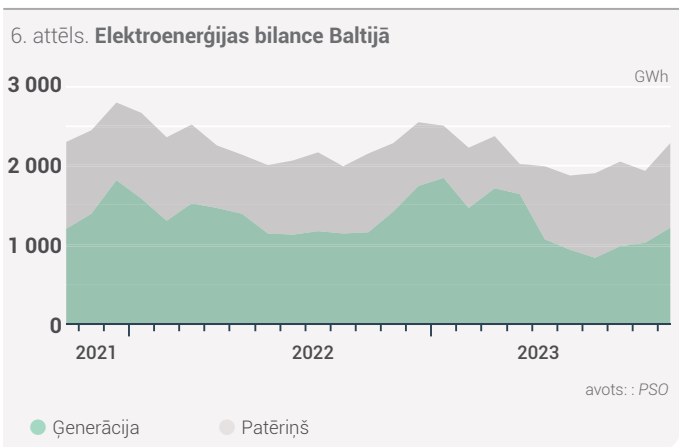
Oktobrī elektroenerģijas tuvāku periodu nākotnes kontraktiem bija vērojamas nelielas augšupvērstas svārstības. Lai arī Ziemeļvalstu hidrobalances rādītājs joprojām saglabājas augstā līmenī, aizvadītajā mēnesī tas samazinājās no 15,4 TWh oktobra sākumā līdz 12,4 TWh virs normas mēneša beigās. Turklāt oktobrī mēreni pieauga arī dabasgāzes un ogles nākotnes kontraktu cenas.

4. attēls. Nākamā mēneša elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas biržā

* Janvārī Nasdaq OMX pārtrauca Latvijas nākamā gada kontraktu tirdzniecību zemās likviditātes dēļ.

Pretstatā iepriekšējam mēnesim oktobrī nākamā mēneša elektroenerģijas sistēmas kontrakta (*Nordic Futures*) cena pieauga par 4 % līdz vidēji 44,93 EUR/MWh, mēneša nogalē sasniedzot 51,70 EUR/MWh. Līdzīgas svārstības bija sistēmas 2024. gada 1. ceturkšņa kontraktam, kas arī pieauga par 4 %, un tā vidējā cena bija 65,87 EUR/MWh. Oktobra beigās kontrakts noslēdzās ar 67,25 EUR/MWh. Tikmēr nākamā gada sistēmas kontrakts turpināja iepriekšējo mēnešu lejupvērsto tendenci un samazinājās vidēji par 6 % līdz 45,47 EUR/MWh. Pēdējā šī kontrakta tirdzniecības dienā noslēdzošā cena bija 43,45 EUR/MWh.

Sekojo tādī sistēmas kontraktu svārstībām, Latvijas nākamā mēneša kontrakts palielinājās par 6 % līdz 112,63 EUR/MWh, oktobrī noslēdzot ar 105,80 EUR/MWh. Aizvadītajā mēnesī Nasdaq OMX pārtrauca Latvijas nākamā ceturkšņa kontrakta tirdzniecību.

Baltijas elektroenerģijas patēriņa un izstrādes īpatsvars saglabājas 54 % līmenī

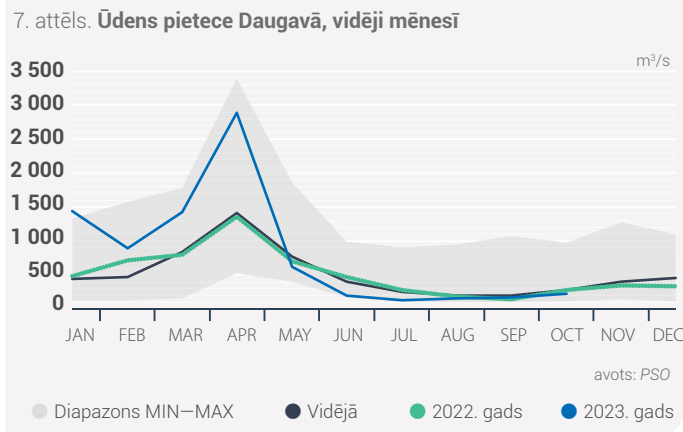
Aizvadītajā mēnesī Baltijā elektroenerģijas pieprasījuma pieaugums veidoja 6 %, salīdzinot ar 2022. gada oktobrī, kas bija arī par 18 % lielāks nekā septembrī, un kopā tika patērētas 2 284 GWh. Latvijā patēriņš pieauga par 4 % līdz 563 GWh. Igaunijā tika patērētas 705 GWh elektroenerģijas, kas ir par 6 % vairāk nekā šajā periodā pērn. Savukārt straujāks patēriņa pieaugums bija vērojams Lietuvā — par 8 % pret iepriekšējā gada oktobrī, patērējot 1 016 GWh elektroenerģijas.

Baltijas kopējā elektroenerģijas izstrāde oktobrī sasniedza 1 228 GWh, un tās izmaiņas sekoja līdzī patēriņa pieaugumam — tika saražots par 6 % vairāk elektroenerģijas nekā šajā periodā gadu iepriekš, kas bija arī par 18 % vairāk nekā septembrī. Latvijā elektroenerģijas izstrāde oktobrī veidoja 262 GWh, kas ir 7 % pieaugums pret iepriekšējo mēnesi. Lietuvā ražošanas apjoms kāpa par 37 % līdz 635 GWh. Tajā pašā laikā Igaunijas elektroenerģijas izstrāde saglabājās bez izmaiņām, oktobrī saražojot 331 GWh.

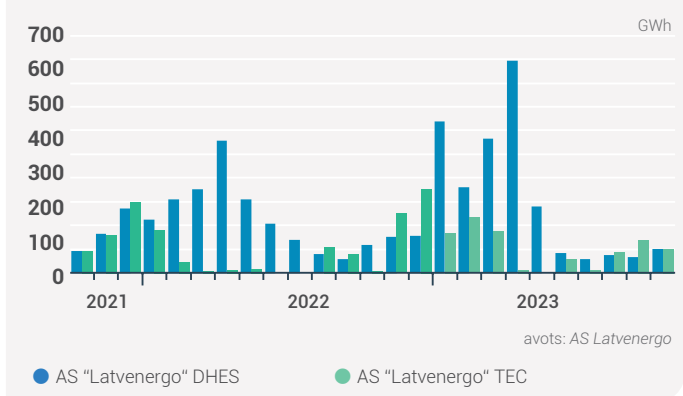
Baltijas elektroenerģijas patēriņa un ģenerācijas attiecība oktobrī veidoja 54 %. Latvijā un Igaunijā šis īpatsvars vienoti bija 47 %, savukārt Lietuvā tas sasniedza 63 %.

Pieaug ražošana Latvenergo HES

Aizvadītajā mēnesī nokrišņu daudzums Latvijā bija 64 % virs mēneša normas, kas veicināja Daugavas ūdens pieteces pieaugumu par 39 %, salīdzinot ar septembra datiem, līdz vidēji 226 m³/s, tomēr tai saglabājoties 17 % zem normas.

8. attēls. Latvenergo saražotais elektroenerģijas apjoms

Lielāka pietece stimulēja *Latvenergo* hidroelektrostaciju ražošanas kāpumu par 48 %, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, oktobrī saražojot 99 GWh. Tikmēr elektroenerģijas izstrāde *Latvenergo* termoelektrostacijās saruka par 28 %, salīdzinot ar septembri, un kopā tika saražotas 99 GWh elektroenerģijas, ko ietekmēja ikgadējie apkopes darbi TEC-2 un tirgus pieprasījums.

Energo produktu tirgus mainīgas cenu svārstības

Jēlnafts nākotnes kontrakts (*Brent Crude*) mainīja iepriekšējo mēnešu cenu svārstības, oktobrī cenai samazinoties par 3 % līdz vidēji 88,70 USD/bbl. Oktobra pēdējā šī kontrakta tirdzniecības dienā noslēdzošā cena bija 87,41 USD/bbl.

Aizvadītajā mēnesī naftas cenas bija svārstīgas. No vienas puses, tās ietekmēja Tuvo Austrumu konflikta eskalācija, kas var apdraudēt naftas ieguvī reģionā, G7 dalībvalstu striktāki Krievijas naftas tirdzniecības ierobežojumi, OPEC+, Saūda Arābijas un Krievijas iepriekš noteikto naftas ieguves samazinājumu turpinājums un zemāki ASV komerciālie jēlnafts krājumi. Taču, no otras puses, nosakot kontrakta cenas samazinājumu oktobrī — bažas par globālās ekonomikas stāvokli un turpmāku attīstību, lielāka iekšzemes naftas ieguve ASV, kā arī ASV pasākumi, lai atceltu sankciju politiku pret Venecuēlu, paverot ceļu tās ražošanas pieaugumam par 0,2 miljoniem bbl dienā jeb aptuveni 25 % virs pašreizējā līmeņa. Iespējama naftas ieguves pieaugums no Venecuēlas varētu veicināt pasaules naftas cenu stabilizēšanos laikā, kad globālais piedāvājums samazinās un pieaug ģeopolitiskie riski.

Dabaszgāzes nākamā mēneša kontrakta (*Dutch TTF*) vidējā cena oktobrī bija 46,79 EUR/MWh jeb par 6 % augstāka nekā septembrī, un mēneša beigās kontrakts noslēdzās ar 50,55 EUR/MWh.

Dabaszgāzes cenu pieaugums oktobrī galvenokārt bija saistīts ar plašāku niemieru risku Tuvajos Austrumos Izraēlas un Palestīnas konflikta eskalācijas dēļ. Turklāt bažas radīja arī streiku draudi Austrālijas sašķidrinātās dabaszgāzes (SDG) termināļos, kā arī iespējamā sabotāža enerģētikas infrastruktūrā saistībā Somijas-Igaunijas gāzesvada *Balticconnector* ārējiem bojājumiem. Somijas gāzes pārvades tīklu operators paziņoja, ka gāzesvads varētu atsākt darboties ne agrāk kā nākamā gada aprīlī. Mēneša beigās Somijas policija ir secinājusi, ka bojājumi, iespējams, bija saistīti ar kuģa enkura vilkšanu, izmeklēšana turpinās. Tajā pašā laikā dabaszgāzes cenas pieaugumu ierobežoja gaisa temperatūras Eiropā, kas bija siltākas par normu, augsts Eiropas dabaszgāzes krātuvju aizpildījuma līmenis, kas oktobra nogalē bija 99 % jeb par 6 procentpunktiem augstāks nekā šajā periodā pērn, kā arī pēdējo piecu mēnešu laikā augstākais Eiropas SDG imports.

Oktobrī ogļu nākamā mēneša kontrakts (*API2*) pieauga par 6 % līdz vidēji 130,12 USD/t, mēneša beigās noslēdzoties ar 123,50 USD/t.

Ogļu cenas turpināja sekot cenu svārstībām dabaszgāzes tirgū. Turklāt nelielu satraukumu radīja kravu transportēšanas grūtības Reinā zema ūdens līmeņa dēļ — galvenajā ogļu piegādes maršrutā uz Vācijas ogļu elektrostacijām. Tomēr straujāku ogļu kontraktu cenas pieaugumu bremzēja augsti ogļu krājumi, pietiekams piedāvājums, kā arī vājāks Āzijas ogļu tirgus.

Eiropas emisijas kvotu (*EUA Futures*) Dec.23 kontrakts turpināja iepriekšējo mēnešu tendenci, tā vidējai cenai — 81,53 EUR/t — oktobrī samazinoties par 2 % pret septembri. Oktobra nogalē kontrakts noslēdzās ar 79,05 EUR/t.

Aizvadītajā mēnesī emisijas kvotu cena bija svārstīga, tomēr to samazinājumu mēneša griezumā veicināja mērenas gaisa temperatūras un augsta atjaunīgo energoresursu izstrāde Eiropā, kā arī zemāks industriālais pieprasījums un bažas par vāju ekonomikas fonu. ●

Latvijas uzņēmumi aizvien vairāk izmanto saules enerģiju

Ivita Bidere, AS "Latvenergo" preses sekretāre

Uzņēmumu vēlme kļūt energoneatkarīgiem un pieejamais līdzfinansējums saules paneļu tirgū notur augstu pieprasījumu. 2023. gada pirmajā pusgadā AS "Latvenergo" klientu noslēgto saules paneļu un saules parku daļu pārdošanas līgumu skaits pārsniedza 1 100, un mazumtirdzniecības klientiem uzstādītā saules paneļu jauda pārsniedza jau 55 MW, līdz ar to *Latvenergo* ir viens no vadošajiem šī pakalpojuma sniedzējiem Baltijā.

Kopumā uzņēmēji vēlas uzlabot savu uzņēmumu energoefektivitāti, lai samazinātu savas darbības un ražošanas izmaksas. Saules elektrostaciju (SES) saražotā elektroenerģija ir viens no tiem veidiem, kuru uzņēmumi var ieviest, nākotnē optimizējot izmaksas.

Galvenais motivējošais faktors klientam — visu nosaka bizness jeb tas, cik komerciāli izdevīgs ir projekts un cik ilgā laikā uzstādītie saules paneļi spēs atpelnīt veikto ieguldījumu. Šobrīd atmaksāšanās saules paneļiem vidēji ir līdz 7 gadiem, bet tas ir atkarīgs no uzņēmuma patēriņa specifikas, pieslēguma veida un tarifa. Tā kā šobrīd elektroenerģijas cenas ir pieaugušas, klientiem tas ir vēl viens motivējošs apstāklis, kas nozīmē, ka saules paneļi var atpelnīties ātrāk. Būtisks faktors klientu izvēlē ir arī projektu realizācijas ātrums.

AS "Latvenergo" tirdzniecības zīmols *Elektrum* sekmīgi sadarbojas ar lielākajiem Baltijas mēroga uzņēmumiem, sniedzot savu pieredzi un zināšanas, kas palīdz nodrošināt energoneatkarību.

2023. gada rudenī viens no Latvijā vadošajiem pārtikas ražotājiem "Orkla Latvija" uzstādījis saules paneļus uz šokolādes ražotnes "Laima" jumta, tādējādi nodrošinot aptuveni 1/4 daļu no ražošanā nepieciešamā elektroenerģijas pašpatēriņa. Investējot 255 tūkstošus eiro atjaunīgās enerģijas ražošanas projektā, plānots gadā saražot 287 MWh zaļās elektroenerģijas, nosedzot 25 % no uzņēmuma kopējā patēriņa. Gada laikā saražotā zaļā enerģija ļaus samazināt CO₂ izmešus 136 tonnu apmērā, kas atbilst aptuveni 190 koku iestādīšanai. Projekta īstenošanu nodrošina AS "Latvenergo" tirdzniecības zīmols *Elektrum*.

2023. gada 26. oktobrī viens no Baltijas lielākajiem būvmašīnu ražotājiem — AS "Sakret Holdings" uzsāka nozīmīgu projektu — saules paneļu parka izveidi uzņēmuma ražošanas teritorijā Stopiņu pagastā. Saules paneļu parka uzstādīšanu realizē AS "Latvenergo".

No saules paneļiem iegūto zaļo enerģiju uzņēmums izmantos ražošanas vajadzībām, šim nolūkam nodrošinot līdz 50 % nepieciešamās elektroenerģijas. Projektā plānots ieguldīt 250 000 eiro, un to iecerēts pabeigt 2024. gada pavasarī. Paredzams, ka 518 uzstādītie saules paneļi saražos vidēji 256 tūkstošus kWh gadā. Iegūtā elektroenerģija noseg gandrīz pusi no ražošanai nepieciešamā daudzuma.

"Būvmašīnu ražošanai ir sezonāls raksturs, proti, lielākie apjomi tiek saražoti tieši vasarā, kad ir arī visvairāk saules gaismas. Līdz ar to tas ir racionāls solis — izmantot sezonālītāti savā labā un ņemt talkā saules enerģiju," norāda "Sakret" padomes priekšsēdētājs **Andris Vanags**. "Projekta uzsākšanas datums — Pasaules ilgtspējas diena — nav nejaušs. "Sakret" jau kopš darbības pirmsākumiem 2003. gadā ir ievērojis šos principus, piemēram, izmantojot vietējo produkciju un pārstrādātus materiālus. Šogad sperti divi sevišķi nozīmīgi soļi. Sākotnēji izstrādājām uzņēmuma pirmo ilgtspējas pārskatu, kas ļauj kompleksi izvērtēt mūsu darbu un plānot tālāko attīstību. Otrs solis, kas izriet no pārskatā iekļautajiem energoefektivitātes pasākumiem, ir šodien uzsāktā saules paneļu uzstādīšana."

"Ilgtspējīga attīstība ir nevis nākotnes vizija, bet jau patlaban izmērāms uzņēmuma ekonomiskais ieguvums. Klienti, sadarbības partneri un investori pamana, izvēlas un novērtē tos, kuri strādā ne tikai efektīvi, bet arī atbildīgi pret vidi. Tādēļ lepojāmies, ka mēs, *Latvenergo*, savas zināšanas un pieredzi zaļajā enerģētikā varam dalīt ar "Sakret", kas arī ir nacionāls uzņēmums. Šis ir piemērs, kā labākajā veidā nodrošināt energoneatkarību, izmantojot vietējos atjaunīgos resursus un audzēt kapitāla vērtību Latvijā. Katra *Elektrum* uzstādītā saules paneļu saražotās enerģijas vienība ir ieguvums uzņēmumam, sabiedrībai, videi un valstij," uzsver **Mārtiņš Čakste**, AS "Latvenergo" valdes priekšsēdētājs.

"Sakret" projektu plānots finansēt gan no uzņēmuma līdzekļiem, gan ar attīstības finanšu institūcijas "Altum" finansējuma palīdzību Atjaunošanas un noturības mehānisma ietvarā #NextGenerationEU.

Lai arī Latvijas tirgū ir pieaugusi konkurence un uzņēmumu skaits, kas piedāvā biznesa klientiem uzstādīt paneļus, vairāku gadu pieredze rāda, ka esam uzticami partneri mūsu klientiem. ●

Kas jāņem vērā uzņēmumam, iegādājoties elektroauto?

Edgars Korsaks - Mills, AS "Latvenergo" Elektrum Energoefektivitātes centra projektu vadītājs

Elektromobilitāte — tā vairs nav tikai nākotnes vīzija, bet šodienas realitāte. Arī Latvijā elektroauto skaits pārliecinoši aug ne tikai privātajā, bet arī biznesa sektorā, 2022. gadā sasniedzot 158 % pieaugumu. Turklāt ģeopolitiskā situācija un enerģētikas nozares realitāte papildus sekmē strauju pāreju uz tīru enerģiju, tādējādi palielinot Eiropas enerģētisko neatkarību.

Paplašinoties elektroauto piedāvājumam, arvien vairāk uzņēmumu savus autoparkus jau ir papildinājuši ar vienu vai pat vairākiem elektroauto, kā arī apsver to iegādi tuvākajā laikā. Pie birojiem mērķtiecīgi veidojas arī uzlādes punkti, kas pieejami gan klientiem, gan darbiniekiem, paverot jaunas biznesa iespējas un sniedzot ieguldījumu ilgtspējas attīstībai.

Tomēr uzņēmumam nepietiek tikai ar piemērota elektroauto iegādi, būtiski arī veikt izpēti un plānošanas soļus saistībā ar autoparka elektrifikāciju, piemēram, noskaidrojot, kādi ir darbinieku pārvietošanās paradumi, kā tiks nodrošināta uzlādes infrastruktūra, kādus risinājumus vislabāk izvēlēties, kādas atskaites ir nepieciešamas un kā apmācīt darbiniekus, lai elektroauto pēc tā iegādes aktīvāk izmantotu.

Atbildes uz šiem un citiem aktuāliem jautājumiem skaidro *Elektrum* elektromobilitātes eksperts **Edgars Korsaks-Mills**, kurš jau vairāk nekā sešus gadus ikdienā brauc ar elektroauto un regulāri izglīto uzņēmumus par elektroauto lietošanu, un *AS Latvenergo* Transporta nodrošinājuma direktors **Andris Valdemārs**, kura pārziņā jau šobrīd ir autoparks ar vairāk nekā 90 elektroauto, kas gada laikā nobrauc vairāk par 1,5 miljoniem kilometru.

Kas jāņem vērā, plānojot elektroauto iegādi?

Lai uzņēmumā varētu pāriet uz elektroauto, nepieciešams spert vairākus soļus. Turklāt pāreja ir jāplāno ilgtermiņā, jo jārēķinās, ka atsevišķos gadījumos jaunu elektroauto piegādes termiņš var sasniegt pat līdz vienam gadam. Vispirms jāšak ar situācijas novērtējumu, lai saprastu, kādas ir elektroauto attīstības prognozes, kāda ir uzņēmuma autoparka noslodze un lietojums, kā arī uzlādes infrastruktūras pieejamība.

Nākamais solis — veikt aprēķinus un noteikt plānoto nobraukumu, izpētīt auto tirgus cenas un salīdzināt dažādu automašīnu modeļu pilna dzīves cikla izmaksas. Tirgus analītiķi, piemēram, *theicct.org*, prognozes liecina, ka iegādes cenu paritāte vieglajiem pasažieru elektroauto varētu iestāties 2024. gadā, savukārt apvidus (SUV) klasē — sākot no 2025. gada. Jo tālāks termiņš, jo elektroauto nobraukums tiek prognozēts līdzvērtīgāks ar auto, kam ir iekšdedzes dzinējs. Tas papildus veicinās uzņēmējus izvēlēties pakāpenisku autoparka nomaiņas plānu.

Katrai automašīnai ir jāvērtē ekspluatācijas režīms — cik un kur tā brauc, kāds ir vienas dienas maksimālais nobraukums, kur to novietot naktī, kādas ir uzlādes iespējas konkrētajās vietās un maršrutos, vai uzlādei nepieciešamo laiku var apvienot, piemēram, ar pusdienlaiku u. c. Auto izvēlē var palīdzēt arī *Elektrum* izveidotais elektroauto testu katalogs *elektrum.lv/elektroautotesti*, kurā iespējams analizēt elektroauto reālo patēriņu kWh/km, uzlādes ātrumu un citus datus par lielāko daļu Latvijā pieejamo elektroauto. Visi dati iegūti reālos testos Latvijā, un to rezultāti ir atšķirīgi no ražotāju norādītajiem.

Nākamajā soli ir savlaicīgi jāšak plānot, ka tiks nodrošināta uzlādes infrastruktūra, tostarp arī jāvērtē, kāds ir esošais uzņēmuma elektroenerģijas tarifs katrā uzņēmuma objektā (ja tādi ir vairāki) un vai tas būs izdevīgs arī uzlādes veikšanas brīdī. Tad, šos abus punktus saliekot kopā, var virzīties uz elektroauto iepirkumu.

Iepērkot elektroauto, ieteikums izdevīgāko vērtējumu noteikt pēc vairākiem vērtēšanas kritērijiem, piemēram, salīdzinot iegādes cenu, prognozētās dzīves cikla izmaksas, darbu izpildei būtiskus tehniskos parametrus, ar vienu uzlādi nobraucamo attālumu, automašīnā iebūvētās maiņstrāvas uzlādes iekārtas jaudu un maksimālo atbilstamo līdzstrāvas uzlādes jaudu, cenā ietvertās komforta iekārtas, piemēram, siltumsūkni, braukšanas palīdzības un drošības opcijas, neatkarīgu organizāciju auto drošības testu rezultātus, garantijas servisu dislokāciju, rūpnīcas garantijas nosacījumus un, protams, arī piegādes termiņu.

Kad transportlīdzekļi jau ir piegādāti, nepieciešams vērot, ko dara auto lietotāji, — visticamāk, būs nepieciešama lietotāju paradumu maiņa un papildu laiks darbinieku apmācībām. Elektroauto un automašīnu ar iekšdedzes dzinēju lietošana atšķiras.

Jāņem vērā, ka ir jāveic arī elektroauto patērēto kilovatstundu uzskaitē un jāsaparavo nepieciešamās grāmatvedības atskaites. Šobrīd normatīvajos dokumentos nav paredzēta vienkāršota norēķinu kārtība ar darbinieku, ja uzņēmuma transportlīdzekļi uzlādē mājās. Par katru šādu situāciju ieteicams konsultēties Valsts ieņēmumu dienestā.

Elektroauto un attiecināmo nodokļu specifika

Transportlīdzekļiem, kuriem transportlīdzekļu reģistrā kā degvielas veids norādīta elektroenerģija, proti, elektroauto, nodokļu un grāmatvedības uzskaitē reglamentējošās normatīvo aktu prasības piemēro līdzīgi kā jebkuram citam transportlīdzeklim, taču ir atšķirības.

Ekspluatācijas nodoklis (EN) — elektroauto netiek piemērots.

Autoceļu lietošanas nodeva (ALN) — nav atšķirību no fosilā transporta. Ja elektroauto ir kravas (N1 kategorija) un atbilst Autoceļu lietošanas nodevas likuma¹ nosacījumiem (tostarp, ja tā pilna masa ir lielāka par 3000 kilogramiem), ir jāmaksā ALN un atvieglojumi elektroauto nav paredzēti.

Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) — nav atšķirību no fosilā transporta. Vienā gadījumā — ja uzņēmums tam piederošu elektroauto (vieglais vai kravas, kas pēc konstrukcijas un aprīkojuma atbilst Pievienotās vērtības nodokļa likuma² kritērijiem) izmanto arī personīgiem braucieniem un par to maksā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli (UVTN) — tiek piemērots PVN attiecināmās priekšnodokļa summas ierobežojums 50 %. Otrā gadījumā — ja elektroauto iegādes vērtība pārsniedz Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteikto reprezentatīvā automobiļa vērtības sliekšni — tiek piemērots PVN attiecināmās priekšnodokļa summas ierobežojums 100 %.

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis (UVTN) — ir ekonomija. Ja vieglais vai kravas elektroauto pēc konstrukcijas un aprīkojuma atbilst Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likuma³ kritērijiem un uzņēmums tam piederošu elektroauto izmanto arī personīgiem braucieniem, ir jāmaksā UVTN 15 EUR mēnesī, kas gada periodā ir krietni mazāka summa nekā fosilajam transportam. Atbrīvojums no UVTN ir piemērojams tāpat kā PVN gadījumā, uzstādot GPS iekārtu un deklarējot CSDD reģistrā.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis (UIN) — nav atšķirību no fosilā transporta, taču ir vairākas neprecizitātes ar elektroenerģijas patēriņa normām. Tāpat ir jāuzskaita veiktie braucieni, kā arī iegādātā un braucieniem izlietotā elektroenerģija, dati jāiekļauj perioda ekspluatācijas atskaitēs (ceļazīmēs). Ņemot vērā, ka katrā uzņēmumā obligāti ir jābūt atbildīgās personas apstiprinātam dokumentam ar katram vieglajam (M1 kategorija) un kravas (N1 kategorija) auto noteiktām elektroenerģijas patēriņa normām, izdevumi par degvielas (tostarp elektroenerģijas) iegādi ir attiecināmi uz uzņēmuma saimniecisko darbību ar nosacījumu, ja tie nepārsniedz Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā⁴ noteikto ierobežojumu — ceļazīmē aprēķinātais patēriņš nedrīkst pārsniegt "izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk kā par 20 procentiem".

¹ Autoceļu lietošanas nodevas likums, 2. pants. <https://likumi.lv/ta/id/185656#p2>

² Pievienotās vērtības nodokļa likums, 100. pants. <https://likumi.lv/ta/id/253451#p100>

³ Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums, III daļas 10. pants. <https://likumi.lv/ta/id/223536#p10>

⁴ Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums, 8. panta (5) punkta 5) apakšpunkts. <https://likumi.lv/ta/id/292700#p8>

Uzņēmuma grāmatvedim un autoparka uzturētājam neskaidrības rodas apstākļi, ka iepriekšējos gados ražotiem elektriskajiem transportlīdzekļiem rūpnīcas tipa apstiprinājuma sertifikātā (*EC Certificate of Conformity* — auto nozarē saukts arī par COC sertifikātu jeb auto pasi) rūpnīca norādīja tikai vienu patēriņu — *Electric energy consumption*, ko varētu pieņemt par kombinēto režīmu (šis skaitlis arī tika fiksēts CSDD reģistrā). Šādiem elektroauto UIN noteiktais patēriņa ierobežojums (ne vairāk kā +20 %) jāattiecinā uz vienīgo "pierādāmo" patēriņa normu, kas neatbilst vienlīdzīgas pieejas principam, salīdzinot ar fosilo transportu, kuram COC sertifikātā ir uzrādīts gan pilsētas, gan ārpuspilsētas, gan kombinētā režīma patēriņš, turklāt fosilajam transportam (izņemot hibridus) zemākais patēriņš ir ārpuspilsētas režīmā, augstākais — pilsētas režīmā un kombinētā režīma patēriņš attiecīgi ir pa vidu. Šajā gadījumā UIN likums rada neizdevīgākus nosacījumus uzņēmējiem, kas domā par izmēšu samazināšanu un iegādājas sākotnēji dārgāku elektroauto, salīdzinot ar analogas klases fosilo. UIN ierobežojumā šobrīd nav ņemta vērā šī elektroauto patēriņa datu specifika.

Jaunākajiem fosilajiem un elektriskajiem modeļiem COC sertifikātā tiek uzrādīti pieci patēriņi pie dažādiem braukšanas ātruma režīmiem: zems (*Low*) — līdz 56,5 km/h; vidējs (*Medium*) — līdz 76,6 km/h; augsts (*High*) — līdz 97,4 km/h; īpaši augsts (*Extra-high*) — līdz 131,3 km/h; kombinēts (*Combined*), bet neviens no tiem tieši neatbilst aktuālajā UIN likuma redakcijā noteiktajam pilsētas ciklam, attiecībā pret kuru būtu jāreķina uz saimniecisko darbību attiecināmais maksimālais degvielas un elektroenerģijas patēriņš.

Turklāt, ja turpinām analizēt jaunāku modeļu COC sertifikāta datus, var secināt, ka elektroauto elektroenerģijas patēriņš zema ātruma (*Low*) režīmā (kas pēc būtības atbilst pilsētas ciklam) ir zemākais starp pieciem COC sertifikātā uzrādītajiem patēriņiem (piemēram, 2023. gada *Opel Mokka-e* zema ātruma (*Low*) režīmā pie maksimālā ātruma līdz 56,5 km/h rūpnīcas norādītais patēriņš ir 109 Wh uz 1 km), turpretī augstākie elektroenerģijas patēriņi ir abos šosejas — augsts (*High*) un īpaši augsts (*Extra-high*) — režīmos (piemēram, 2023. gada *Opel Mokka-e High* režīmā pie ātruma līdz 97,4 km/h patēriņš ir 142 Wh uz 1 km, savukārt *Extra-high* režīmā pie ātruma līdz 131,3 km/h patēriņš ir 218 Wh uz 1 km). Arī šajā gadījumā UIN rodas nevienlīdzīga attieksme pret elektroauto īpašniekiem un rada neskaidrību, vai netiks pārkāpts UIN nosacījums, attiecinot uz izdevumiem augstāko no patēriņiem *Extra-high*, un kuru rūpnīcas režīma patēriņu uzskatīt par nosacīto pilsētas ciklu — *Low* ar zemāko patēriņu pilsētā vai *Extra-high* ar augstāko patēriņu uz ātrgaitas šosejas?

Papildus visu (gan jaunāku, gan vecāku) elektroauto COC sertifikāta datus tiek norādīts arī ar vienu uzlādi nobraucamais attālums *Electric range city* (pilsētas) un *Electric range* (nosacīti kombinētais) braukšanas režīmā, kam atšķirībā no fosilā transporta lielāks nobraucums ar vienu uzlādi (attiecinātais zemākais elektroenerģijas patēriņš) ir tieši *Electric range city* (pilsētas) braukšanas režīmā, kas rada papildu pretrunas, lasot UIN likumu attiecībā uz +20 % ierobežojumu pilsētas cikla degvielas patēriņa normai.

Kā daļējs palīgs uzņēmējiem var noderēt Valsts ieņēmumu dienesta tīmekļvietnē publicētā atbilde sadaļā *Biežāk uzdotie jautājumi* — *katalogs > Uzņēmumu ienākuma nodoklis > UIN automašīnām* ar ietvertu atsauci uz *Elektrum* izveidoto elektroauto testu katalogu: "Lai nodrošinātu, ka arī elektromobiļu elektrības patēriņam uzņēmumu ienākuma nodokļa piemērošanai tiktu ievērotas Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 8. panta piektās daļas 5. punkta prasības, elektromobiļiem jāņem vērā augstākais no ražotāja noteiktajiem elektrības patēriņa rādītājiem vai kāds no publiski pieejamajiem vidējā patēriņa rādītājiem, vai, piemēram, kāds no publiski veikta testa rādītājiem."

Iesakām uzņēmējiem, saskaroties ar iepriekšminētajām neskaidrībām attiecībā uz elektroauto nodokļu aprēķinu, konsultēties Valsts ieņēmumu dienestā.

Kas jāzina par elektroauto uzlādes ātrumu?

Elektroauto uzlādes stacijas iedala dažādās grupās un galvenokārt pēc uzlādes izmantotā strāvas veida — maiņstrāvas vai līdzstrāvas. Uzlādes ilgums ir atkarīgs gan no izvēlētas stacijas veida un tajā pieejamās jaudas, gan arī no auto

akumulatora ietilpības un citiem faktoriem, piemēram, elektroauto iebūvētās uzlādes iekārtas jaudas, akumulatora dzesēšanas sistēmas veida, izvēlēta braukšanas režīma un āra gaisa temperatūras.

Elektroauto uzlādi nodrošina līdzstrāva, tādēļ katrā elektroauto ir iebūvēta uzlādes iekārta, kas nodrošina strāvas pārveidi, ja uzlādi veic no maiņstrāvas. Tādēļ elektroauto uzlādes maksimālo ātrumu ietekmēs ne tikai elektroenerģijas pieslēguma jauda, bet arī uzlādes iekārtas jauda. Elektroauto bāzes komplektācijā visbiežāk ir iebūvēts 6—7 kW jaudas lādētājs (papildu komplektācijā to iespējams palielināt), līdz ar to, pieslēdzot elektroauto 11 kW vai 22 kW maiņstrāvas uzlādei, uzlādes ātrums būs līdzvērtīgs 6—7 kW iekārtai. Tas ir jāņem vērā, izvēloties atbilstošu maiņstrāvas uzlādes iekārtu iegādātajam elektroauto.

Atšķirīga situācija ir ātrās uzlādes stacijās, kur elektroauto uzlādē ar līdzstrāvu. Tas nozīmē, ka elektroauto iebūvēto uzlādes iekārtu vairs neizmanto, bet tās vietā strāvas pārveidotājs darbojas jau uzlādes stacijā. Tādēļ uzlādes ātrums ir vairākas reizes lielāks — to neierobežo iebūvētās uzlādes iekārtas jauda. Tomēr, izvēloties uzstādīt līdzstrāvas jeb ātrās uzlādes stacijas, jāņem vērā, ka tas ir visdārgākais no tirgū pieejamajiem risinājumiem, tādēļ ieteikums rūpīgi izvērtēt gan cilvēku pārvietošanās paradumus, gan arī investīciju atdevi. Pirms pieņemt lēmumu — ieteikums izpētīt un izmēģināt jau tuvumā esošās publiski pieejamās ātrās uzlādes iekārtas.

Kā rīkoties, ja uzņēmums savā teritorijā vēlas ierīkot uzlādes punktu?

Svarīgākais — noteikti ir jāaicina talkā zinoši speciālisti projektēšanas, uzlādes iekārtu elektroauto jomā, jo ir vairāki būtiski nosacījumi, lai veiksmīgi uzstādītu uzlādes iekārtas. Pirmkārt, uzlādes iekārtai ir jāatbilst tādiem elektroauto, kuriem tā ir paredzēta. Otrkārt, jāņem vērā stāvvietu izvietojums, komunikāciju esamība, kā arī esošā elektroapgādes infrastruktūra un brīvo jaudu pieejamība. Visbeidzot, jāplāno uzlādes vietas uzturēšana, pārvaldes sistēmas nodrošinājums atskaitēm, kā arī jāparedz iespēja nākotnē paplašināt uzlādes vietu.

Elektroauto uzlādei var izmantot kontaktlīdzdzi, taču šis ir lēnākais un arī nepraktiskākais uzlādes veids, jo vienā stundā var nodrošināt uzlādi aptuveni 8 līdz 20 kilometru distancei. Vislabākais un ilgtspējīgākais risinājums ir pie sienas stiprināma uzlādes iekārta (*Wallbox*) vai brīvi stāvoša iekārta, kas sniedz iespēju auto uzlādēt ar maksimālo ražotāja paredzēto jaudu, turklāt autorizēt lietotāju, kurš veic uzlādi, un uzskaitīt uzlādētās enerģijas apjomu katram lietotājam. Šīm iekārtām ir papildus iebūvēti elektriskās aizsardzības aparāti, kā arī iespēja vairākas iekārtas saslēgt vienā sakaru tīklā. Jāatzīmē, ka šādas iekārtas uzstādīšanu veic zinošs elektriķis.

Veidojot uzlādes vietu, jāizvērtē iespēja izmantot esošo pieslēgumu. Ja nav iespējams esošo pieslēgumu izmantot pilnībā, labs risinājums ir jaudas balansēšana, attiecīgi labojot iepriekš aprēķināto prognozēto uzlādes kilometražu un patēriņa profilu. Ja joprojām nav iespējams sasniegt nepieciešamos parametrus, jāpiesaka papildu jauda *Sadales tīklā*.

Nav skaidras atbildes uz jautājumu — kādu uzlādes iekārtu vislabāk izvēlēties? Katrs gadījums ir individuāls. Ir jāsaprot, ar kādu mērķi ierīko uzlādi, cik un kādi elektroauto jau ir lietošanā un kādi ir nākotnes iegādes plāni, kādi ir elektroauto uzlādes tehniskie parametri un pieejamās jaudas, kādas ir uzstādīšanas vietas īpatnības, kāda ir vēlamā norēķinu kārtība ar klientiem. Vispirms jāgūst atbildes uz šiem jautājumiem, un tikai pēc tam kopā ar speciālistiem ir jāvienojas par uzlādes iekārtu jaudu, projektēšanu un ierīkošanas izmaksām.

Elektrum Drive piedāvā pilnu pakalpojumu klāstu — līdz pat uzlādes stacijas ierīkošanai uzņēmuma teritorijā, un aicinām pieteikties bezmaksas konsultācijai, aizpildot pieteikumu elektrum.lv. Turklāt *Elektrum Drive* atbalsta dažādus sadarbības modeļus un risinājumus atbilstoši partnera vēlamajām investīcijām projektā, sniedzot gan daļēju, gan arī pilnīgu finansiālo atbalstu uzlādes stacijas būvniecībā un aprīkošanā. ●

29.11.2023.

Piesakieties
elektrum.lv/seminari

Pieslēdzieties bezmaksas vebināriem!

Energoefektivitāte – ceļš uz ilgtspējīgu biznesu

- Kādi rīki un risinājumi var sekmēt enerģijas optimizāciju?
- Kā telpu mikroklimats ietekmē darbinieku labsajūtu un produktivitāti?
- Kā izvēlēties piemērotāko apgaismojuma risinājumu?
- Labās prakses piemēri

Pievienojiet sev jaunu vērtību — energoefektivitāti!

